

10 forslag til Globaliseringsrådet om fremme af offentlig-privat samarbejde

Velfærdskommissionens rapport vurderer, at der er et meget stort potentiale i at effektivisere den offentlige drift ved konkurrenceudsættelse. Dette er HTSI (Interesseorganisationen HTS) helt enig i, men der må gerne udvises større handlekraft.

Udlicitering i bakgear

Udviklingen viser således, at det går meget trægt med at få fremmet udlicitering og offentlig-privat samarbejde. Således viser udviklingen, at der stort set ikke udliciteres mere i dag i forhold til for 10 år siden. Når det gælder værdien af udbud er der direkte tale om en faldende andel i forhold til de samlede offentlige indkøb.

Faktisk er udliciteringsomfanget i kommunerne faldet under den borgerlige regering fra 11,8 pct. i 2001 til 10,7 pct. i 2005 (2005-tallet er dog budgettal). Omvendt steg den under Nyrup-regeringerne fra 10 pct. i 1993 til 11,8 i 2001. I staten ligger den udliciteringsomfanget på ca. 22 pct.

Uudnyttet potentiale på 30-40 mia. kr.

Der er dog også et meget stort potentiale for yderligere udlicitering. Den seneste konkurrenceredegørelse når frem til, at der umiddelbart er et yderligere marked på 13,7 mia. kr., hvis alle kommuner udliciterer lige så meget som de 10 pct. af kommunerne, der udliciterer mest på de enkelte områder. I forvejen er der udbud på 32,7 mia. kr. (2003).

HTSI mener, at potentialet er større.

For det første kan der på de kendte området udliciteres mere. Lige fra fritvalgsområdet med personlig pleje og omsorg, sygepleje og vask over administration, kantinedrift til de mere "hårde" områder som vedligeholdelse af grønne arealer og bygninger.

For det andet er der i dag områder, som i dag ikke er berørt af udliciteringen eller kun i meget begrænset omfang. Det er f.eks. visitationsopgaver, regnskab og revision, it-opgaver, juridiske og økonomiske opgaver, miljøopgaver (måle, overvågning, tilsyn m.m.) og ejendomsadministration. Også på området for bespisning, pleje og sundhed er der mange uopdyrkede områder, der er velegnet til udlicitering som f.eks. køkkenfunktioner i institutioner, plejehjem, børnepasningsinstitutioner, levebo miljøer, genoptræning efter trafikulykker, operationer, hospice og sygepleje.

Hele dette marked kan sagtens løbe op i 30-40 mia.kr., så det samlede totale potentiale for udlicitering i kommunerne og amterne (regionerne) er på mere end det dobbelte i forhold til i dag.

Hertil kommer hele OPP-området, hvor et privat konsortium kan stå for finansiering, drift og vedligeholdelse af skoler, idrætsanlæg, svømmehaller, plejehjem etc. På OPP-området er der endnu meget få erfaringer.

Erfaringerne fra udliciteringer viser, at der typisk er et besparelspotentiale på ca. 10-15 pct. På rengøringsområdet ligger besparelserne endda helt oppe på 20-30 pct. Det Økonomiske Råd har da også tidligere nået frem til, at hvis alle kommuner udliciterer mindst 12 pct. af opgaverne, så er der et besparelspotentiale på 2,2 mia. kr. Hvis alle kommuner udliciterer lige så meget, som de 10 pct., der udliciterer mest, så er besparelspotentialet på 4,4 mia. kr.

Derfor er det ikke urealistisk, at der samlet set ligger en besparelsemulighed på 4-5 mia. kr., hvis der for alvor sættes ind med udbud og udliciteringer.

10 forslag til fremme af udlicitering

Derfor mener HTSI, at Globaliseringsrådet skal grave nogle spadestik dybere end Velfærdskommissionen for at få fremmet målet om mere effektivitet i ikke mindst kommunerne og muligheden for i højere grad at bruge private leverandører. HTSI er fuldstændig enig i Velfærdskommissionens betragtninger omkring flere udbud og mere effektivitet, men Velkommissionen mangler at fremlægge flere forslag, som kan fjerne de barrierer, som hindrer private virksomheder i at kunne konkurrere på lige vilkår med offentlige myndigheder.

HTSI har derfor følgende 10 forslag til Globaliseringsrådet. Det skal dog bemærkes, at regeringen allerede har fremsat 3 af forslagene til mødet i Globaliseringsrådet den 2. - 3. februar d.å. (forsalg nr. 3, 4 og delvis 8):

1. Der skal vedtages en overordnet plan for udbud på de enkelte sektorområder (teknik og miljø, det sociale område, sundhedsområdet, mad og catering, rengøring etc.), som det f.eks. kendes fra udliciteringen af busdriften i Hovedstadsregionen. Planen skal dække hver af de kommende 5 regioner og på hvert sektorområde anvise, hvor meget der hvert år udbydes frem til 2015. Ansvar for udarbejdelse af planerne skal forankres i regionernes vækstfora.
2. I den kommende udligningsordning mellem kommunerne skal kommuner have ekstra tilskud, når kommunerne udbyder opgaver om løsning af offentlige opgaver. Tilskuddet skal dække 50 pct. af omkostningerne ved et udbud. Dermed betaler kommuner, der har få udbud, til kommuner, der har mange udbud. Især mindre kommuner med under 30.000 indbyggere kan have vanskeligt ved at tilrettelægge et udbud og udarbejde kravspecifikationer til de opgaver, som skal udføres. Det hænger sammen med, at dette arbejde ikke er udført før, og der er derfor ingen erfaring med at udarbejde udbudsmateriale. Når opgaver ligger "in-house" i kommunen, er der ingen som nødvendigvis fastlægger krav og normer i forbindelse med opgavens udførelse i forhold til kvalitetskrav og omkostningsniveau. Undersøgelser fra Konkurrencestyrelsen viser, at udarbejdelse af udbudsmateriale og gennemførelse af et udbud typisk koster ca. 2 pct. af udbudssummen, hvilket kan tilbageholde kommuner fra at udbyde opgaver. Velfærdskommissionen har fremlagt et lignende forslag hvor kommunerne kompenseres, men ikke som en del af udligningssystemet.
3. (Amts)kommuner skal som staten forpligtes til at udbyde flere opgaver, så også opgaver under EU's tærskelværdier for tjenesteydelser og bygge- og anlægsopgaver (hhv. 44 mio. kr. og 1,7 mio. kr.) udbydes. Udbudsomfanget er således dobbelt så stort i staten (22 pct.) i forhold til (amts)kommunerne (10 pct.), selvom langt flere opgaver er velegnet til udbud i kommunerne. Grænsen kan f.eks. ligge på ½ mio. kr. I både Sverige og Norge er der fast krav om udbud under EU's tærskelværdier (ved kontraktværdi over 150.000 kr. i Sverige og 195.000 kr. i Norge).
4. Fælles selskaber mellem private virksomheder og offentlige myndigheder har vist sig at være en konstruktiv måde at få konkurrenceudsat offentlige opgaver, hvor der samtidig er en

god og frugtbar dialog mellem tidligere ansatte og ledere hos myndigheder, politikere og virksomheder. Derfor skal de kommende regioner også kunne indgå i fælles selskaber uden restriktioner, og der skal ikke ske begrænsninger i de opgaver, som fælles selskaber må beskæftige sig med.

5. Der skal ske en fuldstændig ligestillelse mellem offentlige myndigheder og private virksomheder, når det gælder lønsumsafgift. Offentlige myndigheder betaler ikke lønsumsafgift, mens private virksomheder inden for transport og personbefordring, sygehus og sundhed samt undervisning og uddannelse betaler over ½ mia. kr. om året i lønsumsafgift. Enten skal de private virksomheder fritages eller de offentlige virksomheder skal betale lønsumsafgift. En anden løsning kan være at kompensere de offentlige myndigheder for lønsumsafgiften, når de køber fra en privat virksomhed (kompensation via den såkaldte positivliste).
6. Området uden for fritvalgsområdet skal momsregistreres, hvis det ikke er tilfældet i dag. Således er f.eks. ambulancekørsel, togdrift etc. (personbefordring) ikke momsregistreret. Selvom (amts)kommunerne kompenseres via den såkaldte positivliste for indkøbsmoms hos den private leverandør, så er enkle og ensartede beskatningsforhold at foretrække frem for de nuværende lappeløsninger, hvor (amts)kommunerne får en gennemsnitlig kompensation via positivlisten, hvis de enterer med en privat leverandør, og denne på et moms frit område ikke kan fratrage indkøbsmomsen.
7. Kalkulationsberegninger bag et offentligt bud skal offentliggøres, når en offentlig myndighed byder på egne eller en anden myndigheds opgaver.
8. Samtidig bør konkurrencemyndighederne kunne skride ind, hvis en myndighed ikke tager alle omkostninger med i forbindelse med bud på egne opgaver eller på andre myndigheds opgaver. Myndighederne skal følge de såkaldte kalkulationsregler ved kontrolbud og bud på andre myndigheds opgaver for at alle omkostninger tages med, men ofte "glemmes" omkostninger som f.eks. husleje, personale, afskrivning af kapitalapparat etc. Dermed skabes der unfair konkurrence over for private virksomheder, som i dag ikke kan gøres noget, hvis f.eks. kalkulationsreglerne ikke følges eller der fastsættes priser ved fritvalgsydelse, der ikke dækker de reelle omkostninger. Konkurrencemyndighederne skal også kunne skride ind, hvis kommunerne på frit valgsområdet fastsætter for lave priser (bruger marginalomkostninger eller medtager ikke alle omkostninger), som virksomheder får betaling ud fra.
9. Det skal være sværere at annullere et udbud (udbud på skrømt) ved at indføre krav om saglig begrundelse over for konkurrencemyndighederne. Såfremt dette ikke opfyldes, skal konkurrencemyndighederne have bemyndigelse til at kræve, at opgaven alligevel udbydes. Virksomheder bruger ofte mange hundrede tusind kroner på at udarbejde et tilbud til en opgave, hvor det senere viser sig, at den pågældende myndighed først og fremmest var interesseret i at få virksomhedsinterne oplysninger fra tilbuddet for selv at kunne udføre opgaven bedre.
10. Der skal i fritvalgsordninger udbydes et helt distrikt/område til private virksomheder med tilstrækkelige muligheder for stordriftsfordele. I dag er det svært for private virksomheder at få økonomi i fritvalgsordninger, da udgangspunktet er et offentligt monopol. Derfor er det fra begyndelsen svært at få tilstrækkelige mange kunder og stordriftsfordele til at kunne konkurrere med offentlige myndigheder. Hvis kunderne således er meget spredt (f.eks. ved ældrepleje og hjemmehjælp), skal den private virksomhed bruge meget tid og ressourcer på transport og uhensigtsmæssige arbejdsgange, hvilket øger omkostningerne i forhold til kommunen, som har klare stordriftsfordele grundet det tidligere monopol og deraf følgende stor koncentration af kunder.